

Režisérka: „Trapno je vtipné, někdy ho necítíme“

Žádná řachanda, přesto je nový kus Kdo je tady ředitel v repertoáru Východočeského divadla komedií. Zaujme zřejmě spíš mladší ročníky a zejména pak ty, kteří mají rádi situační humor. A také specifický. Což je ostatně pro autora této hry Larse von Triera typické.

Stanislava Králová
redaktorka MF DNES

Když začala režisérka Aminata Keita převádět s dramaturgyní Annou Hlaváčkovou filmový scénář Kdo je tady ředitel na divadelní scénu, zbylo jim z něj torzo. Kostra příběhu, která skvěle fungovala jako film, se pro divadelní použití musela upravovat. Tam, kde si von Trier vystačil se střihem, musely obě ženy hru dopsat tak, aby seděla stylu jeho specifického humoru. „Zhruba třetinu bylo třeba dokončit. Bylo to obtížné, neboť některé věci nemají přesný překlad, a proto se musí vymyslet znovu,“ řekla Keita.

Jaký je váš vztah k Trierovi? Možná je on trochu jako koprovka. Lidé ho buďto milují, nebo ho nemají rádi.

Jeho filmy jsou hodně extremistické, ale já to mám ráda. Jeho věci jsou udělané do hloubky. A i když s ním v něčem nesouzním, dokážu ocenit i věci, které nejsou mým šálkem čaje. Zrovna tato komedie je hodně odlišná od zbytku jeho tvorby.

Jaký je jeho humor? Nepřipadá mi sprostý ani obhroublý.

Potměšilý nebo rafinovaný. Naveze nás do nějaké situace, my si myslíme, že to o něčem je, a on to twistne, otočí, obrátí. Anebo nás překvapí a neudělá to. Je známý tím, že provokuje. Zajímavé je, že v této komedii on provokuje jemně.

Objeví se tam ale vulgarismy, takže zcela v rukavičkách nejedná.

Ta sprostá slova jsou vztekací nádivky. Seniorům to asi vadit může. Možná školám.

Ale nebude tohle vlastně naopak trochu táhlo pro mladší publikum?

Nadávky tam jsou komediální. Vzájme se do situace hlavního hrdiny: prodává firmu za 300 milionů a ten člověk se poté, co to nevyjde, ještě pět minut drží, nic neříká, jen tápe a pak si jednou uleví. To by většina z nás použila mraky nadávek, kdyby nám mezi prsty proklouzlo tolik peněz. Na to, co se tam děje za drama, tam nadávek tolik není. Další pak překládá tlumočnick. (*Firmu totiž kupuje Islandan v podání Petra Dohnala, pozn. redakce*). To mi přijde jako skvělý tah, protože nejvíce nadávek se řekne v islandštině, které nikdo z nás nerozumí.

Některé věci nemají přesný překlad, a tak jsme je musely vymyslet znovu.

Skutečně nadává islandsky?

Ano, a každá replika je jiná. Petr Dohnal měl několik lekcí s islandskou překladatelkou, která ho učila výslovnost a jednoduchou gramatiku, kterou potřeboval, aby dokázal mluvit plynule a se správným přízvukem. Navíc má výraznou masku.

Před vámi ležel filmový scénář, jak jste ho převedla na divadelní provedení?

Tím, jak je von Trier filmový režisér, tak vědomě či nevědomky pracuje se střihem. Spousta situací jako by neměla začátek a končila náhlým black outem, rychlým přesunem, který se na divadle musí dotvořit. Ve scénáři pak vzniklo torzo, které bylo třeba domyslet a dokončit. Přistoupila jsem na jeho verzi střihu.

Příkladem je například scénografické řešení, protože tam na scéně máme výtah. Dveře, které se okamžitě otvírají, zavírají. Je to taková kouzelnická krabice, kde se může někdo náhle objevit, zmizet. Není to filmový střih, ale podobné řešení. Divadelní příchod z portálu je dlouhý a nese s sebou určité napětí. Když musí vyskočit z boku a rychle mluvit. Díky výtahu vystupuje člověk, kterého jsme nečekali, a je to doprovázeno zvukem to navíc funguje rytmicky.

Režisérka Aminata Keita nastudovala se souborem Východočeského divadla komedii Kdo je tady ředitel. Foto: archiv VČD

Od scénáře Larse von Triera nelze čekat oddechovku. Jaká další témata vás u něj v této hře zaujala?

Zajímavé téma je samotné herectví, ono nasazování masky. Všichni si osaháváme vlastní autenticitu a upřímnost. I téma moci a manipulace. Ve hře se ocitáme v prostředí, kde vztahy nejsou rodinné ani přátelské, ale formální a profesionální. A v rámci nich si potřebují prosazovat vlastní názory.

Celé představení stojí na obou Josefech. Láskovi a Pejchalovi. Jak na sebe herecky slyší?

Myslím, že moc dobře. Pro oba to ale byla složitá cesta. Na papíře se zdá jako velmi jednoduchá, ale humor je komplikovaný a na nich dvou hodně stojí ladění vkusu a míry toho, co je přes čáru, protože s tím si komedie hodně hraje, tedy s tím, jaké má kdo hranice a jak se překračují a co už je moc a co je vlastně trapno.

Do kulís moderní kanceláře IT firmy zní Vivaldi.

Ano, jeho Čtvero ročních období. Zremixovali jsme ho.

Celou hru jsem přemýšlela, jestli hlavnímu hrdinovi sluší jeho oblek, nebo ne. Dvouřadý oblek je záležitostí prvních podnikatelů v 90. letech, ale tím, že je ušitý na míru, bych řekla, že mu tak nějak padne.

On Kristoffer je takový nedodělaný. Moc by chtěl někam patřit, ale lidé si nejsou jisti, zda ho chtějí přimnout. To je jeho téma.

Jaký máte ráda humor?

Cynismus, ostřejší, klidně i shazování, ale v dobrém. Když ale na sebe lidé útočí humorem, to ne. Inklinuju k tomu, když někdo vtipně komentuje a glosuje, když to někdo umí, v této hře se tyto věci často dějí. Často jsou tyto komentáře trapné. A to je vlastně velký zdroj humoru, když ono trapno nastane. Zda umíme unést trapno, nebo ho neumíme unést, zda ho necítíme a vůbec netušíme, že jsme se ocitli v takové situaci, i když ona se kolem nás děje a všichni to prožívají. To mi přijde vtipné.

Promiňte závěrem osobní otázku. Vaše čeština je výborná, i když rodiče nejsou Češi.

Jsem Češka, narodila jsem se tady, ale tatínek je z francouzské Guineje. Zde jsem vystudovala DAMU a celý život žiju v Česku.